

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
приватного пансіонату для осіб похилого віку
«Родинна турбота»**

28.11.2023

м. Київ, 2023

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 28.11.2023 групою НПМ здійснено відвідування приватного пансіонату для осіб похилого віку «Родинна турбота» (далі – пансіонат, заклад), у якому здійснює господарську діяльність ФОП Бжоленко Сергій Вікторович (далі – ФОП).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Круцюк Антон Володимирович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Захандревич Микола Олександрович, головний спеціаліст відділу аналітики та взаємодії з громадськістю Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Круцюк Оксана Володимирівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Пансіонат знаходиться за адресою: вул. Рівненська, б. 182 Б, с. Струмівка, Луцький р-н, Волинська обл., 45603.

Відвідування закладу здійснюється вперше.

На початку відвідування працівники пансіонату за вказівкою Бжоленка Сергія Вікторовича створювали перешкоди у відвідуванні закладу. Група НПМ була допущена до відвідування тільки після виклику працівників поліції та неодноразових роз'яснень керівництву пансіонату про нормативно-правові підстави і мету відвідування, повноваження і завдання учасників групи НПМ.

Заклад розрахований на перебування 30 осіб. На день відвідування у пансіонаті перебувало 27 осіб, з яких 18 жінок та 9 чоловіків.

Відповідно до даних з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) ФОП функціонує з основним видом діяльності згідно з КВЕД 87.30 Надання послуг догляду із забезпеченням проживання для осіб похилого віку та інвалідів. Окрім того, до зазначених у ЄДР видів діяльності ФОП належать, серед іншого, діяльності згідно з КВЕД 87.20 Надання послуг догляду із забезпеченням проживання для осіб з розумовими вадами та хворих на наркоманію; 87.10 Діяльність із догляду за хворими із забезпеченням проживання; 62.02 Консультування з питань інформатизації; 63.99 Надання інших інформаційних послуг, н.в.і.у.; 87.90 Надання інших послуг догляду із забезпеченням проживання; 88.99 Надання іншої соціальної допомоги без забезпечення проживання, н.в.і.у.

Надання платних послуг з розміщення, утримання та харчування осіб похилого віку здійснюється на підставі договору про надання послуг, укладеного між ФОП та особою, яка діє в інтересах підопічного, за згодою підопічного.

Заклад розташований у огороженому двоповерховому будинку, який має одну вхідну зону (фото 1). Під час відвідування з'ясовано, що для підопічних створені належні умови проживання: вони забезпечені чистою постільною, натільною білизною, верхнім одягом.

Окрім того, всі кімнати у закладі облаштовані телевізорами та санітарно-гігієнічними кімнатами (фото 3, 4).

Забезпечення підопічних медичними препаратами, підгузками та іншими діагностичними послугами здійснюється їх родичами/близькими.

Персонал закладу володіє інформацією про стан здоров'я підопічних, допомагає у дотриманні ними режиму прийому лікарських засобів за призначенням лікаря.

У працівників пансіонату наявні особисті медичні книжки з пройденим медичним оглядом.

Зі слів працівників пансіонату, первинну медичну допомогу підопічні отримують відповідно до декларацій, укладених з сімейним лікарем, згідно з Порядком вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.03.2018 № 503.

У закладі підопічних забезпечено чотириразовим харчуванням. Адміністратором закладу здійснюється закупівля продуктів харчування один раз в 2-3 дні.

У будівлі пансіонату встановлено пожежну сигналізацію згідно з Правилами пожежної безпеки в Україні, затвердженими наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417.

У ході відвідування встановлено, що під час робочої зміни, яка триває 2 доби, у закладі перебуває 4 працівника, із яких 1 медсестра, 1 повар та 2 працівники з числа обслуговуючого персоналу, які надають допомогу в обслуговуванні підопічних.

Працівниками проводиться належне прибирання в спальних кімнатах та приміщеннях загального користування. Забезпечується догляд за особами похилого віку: надається допомога у годуванні, здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур.

У закладі наявне приміщення ізолятора з метою попередження поширення інфекційних захворювань.

Під час відвідування відбулося спілкування з 11 підопічними та 2 працівниками закладу. Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У ході відвідування встановлено, що у закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі оголошення повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності (далі – Державний стандарт), затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 та абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг (далі – Критерії діяльності), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185.

Ліжкові хворі підопічні розміщені на II поверсі будівлі, що унеможливило їх швидку евакуацію у разі виникнення надзвичайної ситуації. Не застосовується до них і «Правило двох стін», оскільки вони не можуть самостійно без сторонньої допомоги підвестися з ліжка, водночас персоналу, який би міг забезпечити переміщення підопічних у відносно безпечне місце, недостатньо.

2. Окрім того, під час відвідування був виявлений вогнегасник термін технічного обслуговування якого сплив, що порушує Правила експлуатації та типові норми належності вогнегасників, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України від 15.01.2018 № 25 (фото 5).

Порушення права на свободу та особисту недоторканність (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 29 Конституції України).

3. Під час відвідування з'ясовано, що договори про надання соціальної послуги укладаються не з підопічними, а з їх родичами. Водночас ФОП не вимагає довіреності на вчинення таких дій від родичів або рішення суду про призначення їх опікунами/піклувальниками підопічних. До того ж форма договору, який укладається в пансіонаті, не відповідає формі Типового договору про надання соціальних послуг, затвердженій наказом Міністерства соціальної політики України від 23.12.2020 № 847.

Порушення права на охорону здоров'я (стаття 25 Конвенції про права осіб з інвалідністю, стаття 49 Конституції України, статті 32, 34 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»).

4. Усупереч вимогам підпункту 5 пункту 5 Критеріїв діяльності у ФОП відсутня ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики або договір із закладом охорони здоров'я.

Зі слів персоналу, вони видають підопічним ліки, які приносять родичі, та за необхідності звертаються до родичів, які забезпечують надання первинної та вторинної медичної допомоги.

Слід зазначити, що зі слів працівника закладу, в січні 2024 року буде укладено договір із закладом охорони здоров'я.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

5. Пансіонат не пристосований до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме:

заклад не обладнано ліфтами або підйомниками;

коридори закладу не обладнані поручнями (фото 6);

у санітарно-гігієнічних приміщеннях не встановлено поручні або інші пристосування (фото 7);

сходи в закладі не промарковані, та не контрастують у відношенні до інших сходок сходового маршру і до горизонтальних площадок сходового маршру (фото 8).

Порушення прав осіб похилого віку на отримання послуг стаціонарного та паліативного догляду відповідно до вимог законодавства (Закон України «Про соціальні послуги», Державний стандарт стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності).

6. Фактично закладом надається соціальна послуга стаціонарного цілодобового догляду. Законом України «Про соціальні послуги» визначено, що надавачами соціальних послуг є юридичні та фізичні особи, фізичні особи-підприємці, включені до розділу «Надавачі соціальних послуг» Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг Міністерства соціальної політики України. Однак, у порушення вимог постанови Кабінету Міністрів України від 27.01.2021 № 99 «Про Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг» та статті 15 Закону України «Про соціальні послуги» заклад не внесено до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, що унеможливило здійснення моніторингу надання соціальних послуг та оцінки їх якості уповноваженими органами у системі надання соціальних послуг. Діяльність самого закладу не відповідає Критеріям діяльності та Державному стандарту.

7. Всупереч вимогам статті 22 Закону України «Про соціальні послуги» не складаються індивідуальні плани надання соціальної послуги стаціонарного догляду на підставі результатів комплексного визначення та оцінки індивідуальних потреб отримувача соціальної послуги, у якому мають бути зазначені заходи з надання такої послуги, відомості про необхідні ресурси, періодичність і строки виконання, відповідальних виконавців, дані щодо моніторингу результатів.

Зокрема, відсутній індивідуальний план надання соціальних послуг, що є порушенням пункту 2 розділу III та пункту 2 розділу IV Державного стандарту.

Порушення права на достатній життєвий рівень (стаття 48 Конституції України).

8. В кімнатах закладу підопічні через недостатню кількість столів, приліжкових столів та стільців змушені здійснювати прийом їжі за приліжковими тумбочками, що є незручно та негігієнічно (фото 9).

9. Під час відвідування встановлено, що в деяких кімнатах закладу не дотримано норм площі на особу, зокрема в одній з кімнат проживає 5 підопічних, ліжка яких стоять впритул одне до одного.

10. У пансіонаті відсутнє денне, перспективне та дієтичне меню, що не дає змогу забезпечувати його різноманітність, розраховувати енергетичну цінність харчових продуктів, збалансованість раціону. Підопічні та їх родичі не мають можливості ознайомитися з меню.

11. У житлових кімнатах, у яких проживають ліжкові хворі, відсутні ширми для забезпечення приватності під час здійснення індивідуальних гігієнічних процедур, що є порушенням пункту 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання.

12. Під час відвідування встановлено, що персонал закладу регулярно відключає воду в туалетних кімнатах, мотивуючи це тим, що підопічні з деменцією можуть відкрити крани і забути їх закрити.

Порушення права підопічних на отримання інформації про свої права та обов'язки, права направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів влади (стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статі 40 і 57 Конституції України).

13. На інформаційному стенді відсутня інформація про права підопічних, а також номери телефонів гарячих ліній та посадових осіб, до яких вони можуть звернутися у разі порушення їхніх прав (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини).

Порушення права на вільний розвиток своєї особистості (стаття 23 Конституції України).

14. Статтею 23 Конституції передбачено, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, у якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості.

При цьому, дозвілля підопічних пансіонату є вкрай обмеженим та зводиться, переважно, до перегляду телебачення.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

ФОП Бжоленку Сергію Вікторовичу (Пансіонат «Родинна турбота»)
забезпечити:

приведення діяльності пансіонату у відповідність до положень Закону України «Про соціальні послуги», Критеріїв діяльності та Державного стандарту;

внесення закладу до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг; технічне обслуговування вогнегасників;

приведення договору, який укладається у пансіонаті, до форми Типового договору про надання соціальних послуг, затвердженої наказом Міністерства соціальної політики України від 23.12.2020 № 847;

надання медичної допомоги та медичного обслуговування на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики або укладеного договору із закладом охорони здоров'я;

дотримання вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»; складення індивідуальних планів надання соціальної послуги підопічним; підопічних твердим інвентарем;

дотримання належних умов проживання;

контроль за організацією харчування підопічних;

дотримання права підопічних на приватність, зокрема оснастити всі житлові кімнати, у яких проживають ліжкові хворі, ширмами;

підопічним безперешкодне користування водою;

розміщення на інформаційному стенді інформації про права підопічних, а також номери телефонів гарячих ліній та посадових осіб, до яких вони можуть звернутися у разі порушення їхніх прав (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини);

створення умов для реалізації права підопічних на вільний розвиток особистості з урахуванням їх побажань, залучення до заходів, спрямованих на ведення активного способу життя.

Додатки: фотоматеріали на 3 арк. в 1 прим.

Керівник групи НІМ

Головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Антон КРУЦЮК

Фотоматеріали

фото 1

фото 2

фото 3

фото 4

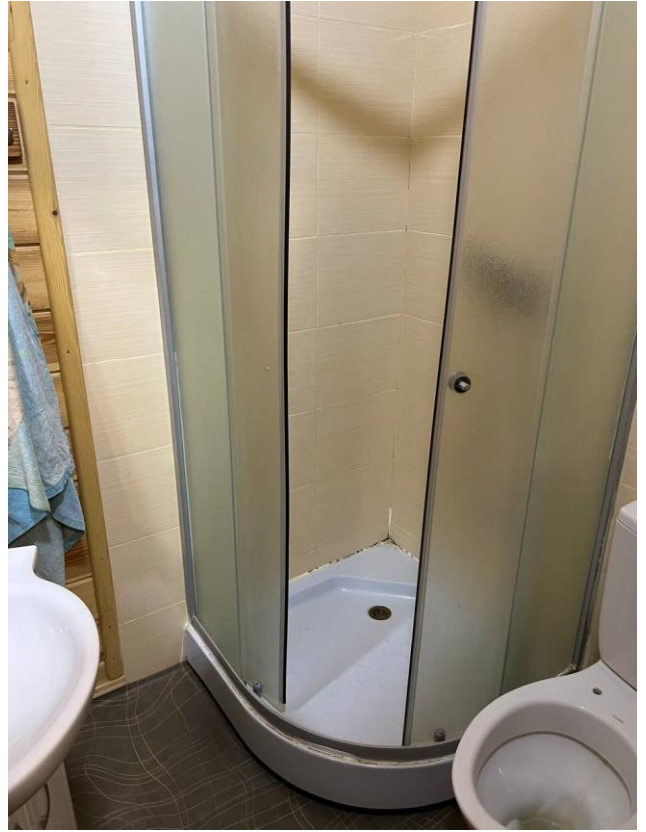

фото 5

фото 6

фото 7

фото 8

фото 9

